

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

4 Quid obedie[n]tia, & quæna[m] eius fu[n]ctioness.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Quod attinet ad cultum, qui defertur ob beatitudinem vel sanctitatem, hic omnino referendus est ad habitum à virtute religionis distinctum. vide supra cap. 36. dub. 3.

DUBITATIO IV.

Quid obedientia, & quanam eius functiones.

D. Thomas q. 104.

- 22 **N**Otandum est, obedientiam dici quasi obaudientiam, quòd vox & præceptum Superioris audiatur & admittatur: Græci *ὁμολογία* dicunt, quasi subauditionem. accipitur autem hoc nomen tum pro obedientia formali, tum pro materiali. *Materialis obedientia* est omne opus virtutis, quo impletur præceptum, etiamsi non ea intentione expressim fiat. satis enim est illa intentione fieri poruisse; quæ intentio si adesset, illi formalem obedientiam rationem superadderet. Hæc obedientia non est specialis virtus, sed omnes virtutes complectitur, quæ aliquem actum cadentem sub præceptum habent.
- Formalis.* *Formalis obedientia* est, quæ idem expressè aliquid facit, quia præceptum est. hæc est virtus specialis; quia etsi ad omnis virtutis materiam se extendat, tamen sub speciali ratione honesti id facit, videlicet quatenus opus eius debitum est ratione præcepti.
- 23 Itaque *obiectum* quod huius virtutis, est omne opus præceptum. ad hoc enim volendum & faciendum hæc virtus per se & directè inclinatur. *Obiectum* cui, Superior; huic enim dicimur obedire. Vnde qui non habet illum Superiorem cui possit obedire, is non habet obedientiam. quamobrem hæc virtus non conuenit Christo secundum naturam diuinam, eò quòd Superiorem non habeat: quamuis secundum naturam assumptam, quæ Superiorem habet, ei perfectissimè competat. *Ratio obiectiua in obiecto quod*, est debitum auctoritati Superioris ratione præcepti. obedientia enim vult & facit opus præceptum, quia ratione præcepti cœpit certo modo esse debitum; non quidem ita, quali in commodum vel honorem Superioris faciendum sit, sicuti opus religionis; (plerumque enim in eo spectatur commodum inferioris) sed quia ratione præcepti ita fit necessarium, vt sine aliquo contemptu interpretatiuo & vilipensione auctoritatis Superioris non possit eius executio prætermitti. Sicut enim Deus aliquod reuelat, illud obiectum ita fit necessarium ad credendum, vt sine iniuria aliqua primæ veritatis, eius fides non possit prætermitti. Itaque quia teneor vitare illam iniuriam Superioris, teneor non omittere sed exequi opus præceptum; & hoc debitum voco rationem formalem *obiecti quod*. Potest etiam dici, rationem *obiecti quod* esse specialem illam honestatem, quam accipit ex eo quòd sit præceptum auctoritate Superioris. Sicut enim ex reuelatione diuina res fit digna credito, & necessariò credenda: ita ex præcepto diuino res fit digna factu, & necessariò est facienda. Auctoritas enim diuina mediante præcepto illam materiam veluti informat, & hanc dignitatem ac bonitatem tribuit. Sed hic modus parum differt à priore, imò prior videtur conformior praxi: quia etsi obedientia faciat opus, quia dignum est fieri ob præceptum Superioris; tamen non solum dignitatem illam respicit, neque ea sola mouetur, sed potissimum

mouetur necessitate; nimirum quia necessarium est factu, ne Superioris auctoritas violetur. Deinde de ratione præcepti est, vt non solum faciat opus dignum factu ob diuinam auctoritatem, sed etiam necessarium: alioquin non tam erit præceptum, de cuius ratione est inducere obligationem, quam consilium. *Ratio obiectiua in obiecto cui*, est auctoritas seu potestas Superioris. Idem enim Superiori obediendum, quia Superior est, & potestate regendi præditus: sicut idem credendum Deo, quia prima veritas est.

Hinc patet, primam *rationem formalem obiectiua* in hac virtute esse *Ius & potestatem regendi*, seu imperandi, circa quam potestatem considerandum est, eam ex triplici radice provenire. Primò, Ex ratione *causæ & effectus*: causa enim naturaliter habet potestatem in effectum. hac ratione Deus potest imperare omni creaturæ rationali; quia ipse est auctor, & illa est opus & figmentum eius. Idem suo modo competit parentibus in filios. Secundo, Ex ratione *totius & partis*: pars enim naturaliter subest toti, & regitur à toto. hoc modo Respublica habet auctoritatem in singula membra. Tertio, Ex ratione *agentis, & patientis, vel instrumenti*. Agentis enim est mouere patientem, & causæ principalis suum instrumentum. Sic marito competit potestas in uxorem, quia naturaliter præstantior, & in illa combinatione se habet instar agentis; & domino in seruum, quia seruus est instrumentum domini. Idem dicendum de hero & famulo conductitio. Ab his mediante commissione deriuatur ad alios, qui eam ex se non habent: ex prima enim radice descendit omnis potestas Ecclesiastica, hoc est ea quæ gubernat in cultu diuino, & in ordine ad vitam æternam. Nam primò à diuinitate (quæ omnem potestatem in creaturas habet à se ipsa ratione causæ) descendit in humanitatem; idque plenissimè & illimitatè, iuxta illud Matth. 28. *Data est mihi omnis potestas in celo & in terra*. A Christi humanitate proximè deriuatur ad Summum Pontificem, sicut ab Ordinario in Vicariū. Vnde in eo est tota plenitudo potestatis ecclesiasticæ hominibus communicata. Ab hoc descendit vltimè ad omnes Rectores ecclesiarum & Religiosarum congregationum, secundum varias restrictiones locorum, personarum, actionum. A secunda radice per commissionem provenit omnis potestas politica Imperatorum, Regum, Principū, Magistratum: & consequenter omnium eorum qui ab his auctoritatem habent. Respublica enim libera per se & ex natura rei habet potestatem regendi sui & omnia sua membra: vnde eam potest alteri committere, siue vni, siue pluribus; idque secundum varias limitationes & conditiones, prout ei expediens visum fuerit. Ex tertia per commissionem potest deriuari aliqua potestas priuatim aliquid imperandi, & certas aliquas functiones. Omnis enim cui primariò aliqua potestas imperandi conuenit, potest eam alteri committere, & suum in ea vitanda constituere vicarium: quia est ordinarius, cui vniuersè conuenit posse suam potestatem delegare.

Neque his obstat quòd omnis potestas dicatur esse à Deo: quia Deus est prima radix. Provenit autem ab eo dupliciter, per positivam ordinationem, & per naturalem institutionem rerum. Priore modo deriuatur ab ipso tota potestas Ecclesiastica seu supernaturalis; posteriore tota potestas politica. hoc ipso enim quo fecit singulos homines sui iuris

24
Ius imp-
randi ex
triplici ra-
dice.

Potestas
Ecclesiastica.

Potestas
politica.

Omnis or-
dinarius
potest de-
legare.

25
Quomodo
omnis po-
testas à
Deo.

ris, & dedit inclinationem ad vitam communem & politicam; censetur etiam dedisse communitati, quæ ex singulis illis iunctis constat, potestatem regendi sui, & singula sua membra. Nam naturaliter ex potestate singulorum sic in societatem vitam cœuentium resultat potestas communitatis. à communitate autem ulterius per commissionem derivatur ad Reges & Principes; ab his ad officiales inferiores. Hoc sensu dicitur potestas politica esse à Deo, non quòd potestas Principum aut etiam Reipublicæ sit ex immediata Dei commissione, sicut potestas Summi Pontificis, ut quidam parum peritè voluerunt tueri: sed ratione institutionis naturæ socialis, conficiens vnum corpus politicum. Similiter potestas patris in filium, & mariti in uxorem, est à Deo mediante institutione qua instituit procreationem liberorum, & coniugium maris & femina. Domini in seruum est à Deo mediante auctoritate Reipublicæ qua seruitus & herilis potestas instituta, vel interueniente cessione, cum quis libertatem suam sponte in ius alterius transfert, se illi seruum vel gratis vel pretio constituendo.

Ex his perspicuum est, potestatem imperandi esse quadruplicem. Alia enim est diuina, alia humana: & hæc vel est Ecclesiastica, vel Politica, vel domestica, quibus potest vinculum voti vel iuramenti superuenire, ita ut tenearis obedire non solum lege obedientiæ, sed etiam ex voto vel iureiurando.

26
An quadruplex obedientia.

Dices, Si est quadruplex potestas imperandi, ergo etiam est quadruplex species obedientiæ: sicut enim potestates sunt diuersæ rationis, ita etiã affectus obediendi propter illas videtur esse diuersæ rationis. nam potestas est ratio formalis in obiecto cui: obediunt enim Superiori propter illam potestatem. atqui diuersitas obiecti formalis inducit diuersitatem specificam in affectibus; ergo affectus obediendi sunt specie diuersi. Confirmatur: quia velle facere opus quia id debitum auctoritati diuinæ, est alterius rationis, quam velle idem quia debitum auctoritati humane. Simili modo possumus ratiocinari de auctoritate Ecclesiastica & Politica.

Verius est esse vnius rationis.

Responderi posset, Non esse magnū incommodum, si vbi diuersum est genus potestatis imperandi, diuersa quoque specie ponatur virtus obediendi. Sed verius videtur, virtutē obediendi, qua obediunt præcepto diuino, & qua humano, non esse specie distinctam, sed eiusdem rationis. quod indicat D. Bernardus Tractatu de Præcepto & dispensatione, circa principium: *Sive Deus, inquit, sive homo vicarius Dei mandatum quodcumque tradiderit, pari profecto obsequendū est cura, pari reuerentia deferendū, vbi tamen Deo contraria non præcipit homo.* Ratio est, quia obedientiæ non est, operari in commodum aut honorem Superioris, sicut facit religio; tunc enim deberet considerare diuersitatem auctoritatis, & cuique congrua deferre: sed operatur in commodum proprium propter obligationem præcepti sufficienti auctoritate impolitam. Itaque respicit auctoritatem Superioris, non ut est tanta vel tanta, sed ut est sufficiens ad obligandum per præceptum. grauitas enim præcepti & obligationis in obedientiæ functionibus non sequitur magnitudinem potestatis, sed materiæ præceptæ. Cuius ratio vltior est, quod in omni potestate imperandi quodammodo includatur potestas diuina, à qua illa descendit, & omnem vim obligandi accipit; & in omni præcepto humano (loquor de iusto & legitima auctoritate facto) includitur

Potestas diuina in omni Superioriore quodammodo reperitur.

præceptum diuinum, quo præcipit Deus ut subditi suis legitimis Superioribus obtemperent, quod præceptum est Iuris diuini naturalis. Est enim non teneamur Iure diuino ad ea quæ sunt Iuris humani, si per se considerentur, seu in sensu diuiso; tamen supposito præcepto vel Iure humano, teneamur ad ea Iure diuino in sensu composito, hoc est, si considerentur ut præcepto humano substant: quia Iure diuino iubemur implere iustum Superioris præceptum, & consequenter ipsum opus materiale, quod ipse præcepit. Itaque numquam obediunt præcepto humano, quin simul implicite obediunt præcepto diuino: & numquam violamus præceptum humanum, quin simul violemus præceptum diuinum. Vnde non minus violatur auctoritas diuina in transgressione præcepti humani, quam in transgressione diuini; eum in humano diuinum sit inclusum. Confirmatur: quia omnis potestas obligandi in præcepto humano est ex vi præcepti diuini. Quare non est quòd diuersas obedientiæ species pro diuersitate potestatum constituamus: quod etiam docet D. Thomas quæst. 104. art. 2. ad 4. Quæ ibi adnotat Caietanus, obscura sunt. Ex quibus patet, quomodo etiam in Superiore politico Deum intueri, & in eius præcepto diuinum præceptum agnoscere debeamus.

Ad argumentum in contrarium allatum patet ex dictis. Illa enim diuersitas potestatis habet se per accidens ad obedientiam, estque ratione illius extrinseca: quia obedientia in opere suo non spectat ut cuique potestati pro sua dignitate satisfaciatur quasi honorem deferendo (hoc enim pertinet ad obseruantiam & religionem) sed ut præceptum Superioris impleatur etiam in suum commodum, præscindendo à magnitudine potestatis à qua hoc præceptum est impolitum. Accedit quòd potestas suprema includatur implicite etiam in infima; & hac ratione vtraque eandem specie obligationem suo præcepto inducit, ut ostentum est.

Ad confirmationem. Si consideretur conditio & excellentia potestatis imperantis, & opus fiat affectu illi satisfaciendi; admiscetur alia virtus, qua talis potestas honoratur; ut si obediatur mandato diuino, quia id debitum est tantæ maiestati, admiscetur virtus religionis: si mandato Pontificis, quia id postulat dignitas Vicarij Christi, erit actus obseruantie religiose: si mandato Principis, quia id debitum eius dignitati, erit actus obseruantie politice. Itaque dum quis sic obedit, duæ virtutes concurrunt; virtus quidem obedientiæ, quatenus opus procedit ex affectu satisfaciendi præcepto præcisè considerato; virtus verò religionis, vel obseruantie, quatenus simul procedit ex affectu debitum honorem & obsequium soluendi tali vel tali dignitati seu excellentiæ. Confirmatur: quia dum obediunt præcepto Superioris, simul honorem & obsequium ei defero: nam tali modo operandi tacite insinuo internam æstimationem, quam de illius excellentia habeo, & me illi subicio. vnde possum id ipsum in obediendo expressè intendere, idque iuxta conditionem potestatis cui obedio: atqui hæc intentio pertinet ad virtutem qua talis potestas honoratur; ergo in tali modo obediendi illa virtus admiscetur. Insinuat hæc D. Thomas art. 3. ad 1.

Diximus supra, obedientiam respicere præceptum Superioris. Sed contra facere videtur, quòd Religiosus non dicatur perfecte obediens Prælato, qui

Dupliciter potest quis obediare præcepto.

27 An obedientia requiratur præceptum.

expectat præceptum, & absque eo nihil vult face-
re. similiter nec seruus domino, nec filius patri,
nec vxor marito: imò sancti Patres commendant
maximè eam obedientiam, quæ præceptum non
expectans, ad nutum obedit. vide Basilium Con-
stitutur. Monast. c. 23. & Bernardum de præcepto &
dispensat. col. 4. ergo obedientia non solum respicit
præceptum, sed etiam nutum & inclinationem
Superioris.

Obedientia dupliciter accipitur.

*Nomen præcepti aliquando latè capi-
tur.*

Respondeo, *Obedientiam* sæpè accipi pro virtu-
te, qua quis morem gerit alteri, præsertim Superi-
ori, faciendo quod ille cupit, siue præcipiat, siue
non. & hoc modo obedientia non solum respicit
præceptum (nisi hoc nomen latè sumatur, vt
comprehendat *omne id quod Superior fieri cupit*,
etiam si propriè non præcipiat) sed etiam inclina-
tionem & nutum Superioris: nam huic in bonis
& adiaphoris propter Deum se accommodare,
per se honestum est & laudabile. Iuxta hunc mo-
dum non dicitur perfectè obediens, qui requirit
præceptum propriè dictum, sed qui statim cognita
propensione Superioris, facit opus. vnde Alber-
tus cap. 3. de Virtutibus, ait: *Verus obediens num-
quam præceptum expectat, sed solum voluntatem
Prælati sciens vel credens, feruenter exequitur pro
præcepto; exemplo Domini nostri Iesu Christi, cui vo-
luntas & complacentia Patri summum præceptum
fuit.* Talis obedientia maximè requiritur in Re-
ligiosis; estque necessaria non solum ad bonam
& stauam gubernationem, sed etiam ad perfectio-
nem religiois vitæ. sicut enim valdè imperfe-
ctus & reprehensibilis est Christianus, qui nihil
vult facere, nisi quod Deus vel Ecclesia strictè
præcepit: ita valdè reprehensibilis est Religiosus,
qui Superiori aut Regulæ se non accommodat,
nisi interueniat tale præceptum. ratio est, quia Su-
perior locum Dei tenet, eique loco Dei inferior
se subiecit. Itaque in illo Deum intueri debet,
eiusque vocè tamquam Dei vocem accipere, iux-
ta illud Lucæ 10. *Qui vos audit, me audit;* quod
præclare docet D. Bernardus lib. de Præcepto &
dispensat. col. 6. Sicut ergo si à Christo visibiliter
regeretur, eius voluntati morem gerere deberet,
etiam absque præcepto; (id enim perfectio chari-
tatis & religionis, ad quam Religiosus adspirat,
postulare) ita morem gerere debet voluntati Su-
perioris, qui Christi locum tenet, & eius præst
nomine.

28 *Cuius vir-
tutis opus
sit.*

Petes, Ad quam virtutem pertinet iste obei-
diendi modus? non enim ad virtutem obedientiæ
strictè acceptæ; quia non interuenit strictum præ-
ceptum.
Respondeo, Pertinere ad virtutem illam, quæ
generatim & vulgò obedientia dicitur, cuius ratio
præcisè in eo consistit, quòd quis se voluntati Su-
perioris in operando accommodet, siue præci-
piat, siue non: hoc enim per se peculiarem honesti
rationem & laudem habet. potèst etiam esse actus
imperatus religionis, charitatis, & aliarum virtu-
tum. Si enim obtemperat Superiori ex reuerentia
erga Christum, cuius ille est vicarius, erit actus
Religionis: si autem quia Christo gratum, erit
actus charitatis. Pari modo, si facias ex reuerentia
erga Prælatum, erit actus obseruantie: si quia illi
gratum est, erit amicitia seu benevolentia. vide
Gregorium lib. 4. expost. in 1. lib. Regum, cap. 10.
Secundum tamen modum loquendi S. Scripturæ
& sanctorum Patrum, propriè virtus obedientiæ

est, quando quis ex animo præstat quod Superior
mandat, siue mandatum obliget, siue non obli-
get; siue id faciat ex reuerentia Superioris, siue ex
reuerentia Christi quem in Superiore inuenit, si-
ue vt Deo placeat, siue vt seipsum suosque affe-
ctus mortificet. Simili modo dicitur quis tempe-
rans, abstiniens, patiens, qui actus externos illarum
virtutum præstat, ex quocumque honesto affectu
id fiat. Non enim ex interno affectu, sed ex mate-
ria & opere externo virtutes distinguunt: quod
valdè notandum.

DUBITATIO V.

*Quæ conditiones in obedientia, præsertim
religiosa, maximè commendentur.*

Respondeo, Tres potissimum, *cacitatem, prom-
ptitudinem, fortitudinem.* obedientia enim perfe-
cta debet esse *caca, prompta, & fortis.*

Caca dupliciter, Primò, Ad imperfectiones &
vicia Superioris, vt hæc non consideret, nec ob hæc
minùs ad obediendum parata sit, sed solum con-
sideret eum, cuius locum tenet: ad hunc enim quàm
maximè oculatam esse decet. monet hoc Domi-
nus Matth. 23. *Super cathedram Moysi sederunt
Scribe & Pharisei; omnia ergo quaecumque dixerint
vobis seruare & facite; secundum vero opera illo-
rum nolite facere.* & Apostolus ad Ephes. 6. *Serui
obedite dominis carnalibus cum timore & tremore, in
simplicitate cordis vestri, sicut Christo: non ad ocu-
lum seruientes, &c.* multo ergo magis hoc requiritur
in Religiosis respectu suorum Prælatorum.

Secundò, Debet esse *caca* ad rationes præcepti
scrutandas; nempe vt non velit scire causas cur
quid præcipiatur; sed satis ei sit præcipi vel pro-
poni ab eo qui locum Dei tenet, nec constet per se
esse illicitum. hanc conditionem maximè com-
mendant Patres; Basilium Constitur. Monastic. ca-
pite 23. *Quemadmodum pastori suo oves obtempe-
rant, & viam quamcumque ille vult, ingrediuntur; sic
qui ex Deo pietatis cultores sunt, moderatoribus suis
obsequi debent, nihil omnino illorum in sua curiosius
perscrutantes, quando libera sunt à peccato.* Deinde
docet, Religiosos debere se gerere *sicut instrumen-
tum in manu artificis*, quod sine repugnantia feruit
ei ad omnia ad quæ voluerit. Cassianus de Institut.
renuntiantium lib. 4. cap. 41. *Quartum hoc præ
omnibus excute, vt stultum te secundum Apostoli senten-
tiam facias in hoc mundo, vt sis sapiens; nihil scilicet
discernes, nihil diiudicans ex his quæ tibi fuerint im-
perata; sed cum omni simplicitate & fide obedientiam
semper exhibeas; illud tantummodo sanctum, illud v-
tile, illud sapiens esse iudicans, quidquid tibi vel lex
Dei, vel Superioris examen indixerit.* Et cap. 10. lo-
quens de Monachis Aegypti: *Vniuersa complere
quæ fuerint ab eo præcepta, tamquam si à Deo sint ca-
litis edita, sine ulla disquisitione festinant.* D. Greg.
1. 2. cap. 4. in 1. Regum: *Vera obedientia nec Præpo-
sitorum intentionem discernit, nec præcepta discernit:
quia qui omne vitæ suæ iudicium maiori subdidit, in
hoc solo gaudet, si quod sibi præcipitur, operatur: me scit
enim iudicare; qui quis perfectè didicerit obedire.
D. Bernard. 1. de Præcept. & dispensatione col. 6.
Sive Deus, siue homo vicarius Dei mandatum quod-
cumq; tradiderit, pari profecto obsequendum est cura,
pari reuerentia deferendum; ubi tamen Deo con-*

*Superiori
tamquam
Deo obtem-
perandum.*